

ตารางร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๓ เรื่อง

๑. สิทธิและเสรีภาพของบุคคล
๒. แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ
๓. การปฏิรูปด้านต่าง ๆ

กลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง สำนักกรรมการธิการ ๓
ด้านวิชาการและกฎหมาย
ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ

บัญชีสรุป

สิทธิและเสรีภาพของบุคคล แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และการปฏิรูปด้านต่าง ๆ

ลำดับ	เรื่อง	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๔	มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๗	มาตรา ๒๘๒
๒.	ด้านการเงิน การคลัง และภาษีอากร	มาตรา ๓๐	มาตรา ๘๙	มาตรา ๒๘๓
๓.	ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒	มาตรา ๘๒	มาตรา ๒๘๔
๔.	ด้านการบริหารท้องถิ่น	มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒	มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๕	มาตรา ๒๘๕

ลำดับ	เรื่อง	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๕.	ด้านการศึกษา	มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒	มาตรา ๘๔	มาตรา ๒๘๖
๖.	ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง	มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔	มาตรา ๘๑ มาตรา ๙๒	มาตรา ๒๘๗
๗.	ด้านพลังงาน	-	มาตรา ๙๓	มาตรา ๒๘๘
๘.	ด้านแรงงาน	มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗	มาตรา ๙๐	มาตรา ๒๘๙
๙.	ด้านวัฒนธรรม	มาตรา ๖๓	มาตรา ๙๔	มาตรา ๒๙๐
๑๐.	ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-	-	มาตรา ๒๙๑
๑๑.	ด้านเศรษฐกิจมหภาค	มาตรา ๓๐	มาตรา ๘๘	มาตรา ๒๙๒
๑๒.	ด้านเศรษฐกิจรายภาค	มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๔	มาตรา ๘๘	มาตรา ๒๙๓
๑๓.	ด้านสาธารณสุข	มาตรา ๕๘	มาตรา ๘๖	มาตรา ๒๙๔
๑๔.	ด้านสังคม	มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๕	มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๑ มาตรา ๙๕	มาตรา ๒๙๕

ลำดับ	เรื่อง	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๓		
๑๕.	ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ	มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐	-	มาตรา ๒๙๖

๑. ด้านกฎหมาย

และกระบวนการยุติธรรม

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๒๙ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง</p> <p>การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้</p>	<p>มาตรา ๘๑ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ และปฏิบัติตามสนธิสัญญาและพันธกรณีที่ทำไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศและประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิมนุษยชน การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการพัฒนาบนพื้นฐานของการเคารพอธิปไตยแห่งดินแดน ความเสมอภาค ผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดพัฒนาการตามพันธกรณีให้มีความก้าวหน้าตามลำดับ</p>	<p>มาตรา ๒๘๒ ให้มีการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมตามแนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกฎหมายโดยง่าย ให้ตรากฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมและปรับปรุงกฎหมายและกฎในเรื่องต่างๆ ไว้อย่างครบถ้วนและทันสมัยขึ้นเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป</p> <p>(๒) เพื่อให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและคดี ให้ตรากฎหมายว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและคดี โดยมีหน่วยงานที่ให้คำแนะนำทางกฎหมายที่จำเป็นแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง จัดทนายความที่มีความสามารถทางคดีอย่างแท้จริงเพื่อดำเนินคดีทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครองให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งจัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและคดีขึ้น</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>เพื่อการดังกล่าว โดยสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวด้วย</p> <p>(๓) ให้คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายมีหน้าที่และอำนาจเสนอให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายหรือกฎ แล้วแต่กรณี ที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนโดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระหรือขั้นตอนโดยไม่จำเป็น</p> <p>(๔) ปรับปรุงกฎหมายที่กำหนดเรื่องการออกใบอนุญาตที่มีลักษณะเป็นการผูกขาด ให้สัมปทาน หรือให้สิทธิในการประกอบกิจการ โดยให้ใช้วิธีประมูล โดยเปิดเผยเป็นหลัก เว้นแต่มีความจำเป็น</p> <p>คณะรัฐมนตรีอาจมีมติให้ดำเนินการด้วยวิธีอื่นได้โดยต้องประกาศเหตุผลให้ทราบเป็นการทั่วไป ใบอนุญาตใดที่ไม่ได้มีการดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตไว้แล้วโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่าใบอนุญาตนั้นเป็นอัน</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>สิ้นสุดลง และให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจออกใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ความจำเป็นของการมีใบอนุญาตนั้นต่อรัฐสภาทุกห้าปี</p> <p>(๕) ปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางเลือก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ รวมทั้งการระงับข้อพิพาทระหว่างประชาชนโดยกระบวนการยุติธรรมชุมชนหรือการประนีประนอมข้อพิพาทระดับชุมชน เพื่อให้มีการบูรณาการเกี่ยวกับกลไกและกระบวนการในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว</p> <p>(๖) ให้มีกลไกในการบังคับคดีทางแพ่งที่มีประสิทธิภาพในสังกัดศาลยุติธรรม ทำหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาและคำสั่งของศาลยุติธรรมตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งให้มีมาตรการและกลไกในการบังคับคดีปกครองที่มีประสิทธิภาพตามคำ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>พิพาทและคำสั่งของศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองด้วย</p> <p>(๗) ให้จัดการศึกษาอบรมเพื่อปลูกฝังให้ประชาชนเคารพกฎหมาย ยกย่องผู้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ตรงไปตรงมา และลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งละเลยไม่บังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิผลอย่างจริงจัง</p> <p>(๘) ปฏิรูปโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยโอนภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีใช้ภารกิจหลักของตำรวจไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองในกระบวนการยุติธรรม กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการตำรวจให้เป็นไปตามหลักคุณธรรม กระจายอำนาจการบริหารงานตำรวจไปสู่ระดับจังหวัดและ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการ ตำรวจ ปรับปรุงระบบงานสอบสวนให้มีความเป็นอิสระ แยกออกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และให้พนักงาน อัยการ ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอมีอำนาจ สอบสวนร่วมกับหน่วยงานด้านการสอบสวนในกรณี ที่ประชาชนร้องขอความเป็นธรรม ปรับปรุงระบบงาน ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ มีความเป็นอิสระและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีระบบ บริหารงานบุคคลที่ยึดหลักความรู้ความชำนาญเฉพาะ ทาง และจัดสรรและกระจายอำนาจการบริหาร งบประมาณให้แก่หน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ให้เพียงพอ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒.	มาตรา ๓๑ บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพใน ลักษณะที่อาจก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตาม	มาตรา ๘๗ รัฐต้องจัดให้มีการพัฒนา กฎหมายให้ทันสมัย ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้าง ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ยกเลิกหรือปรับปรุง	

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>รัฐธรรมนูญนี้ หรือให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีที่ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้</p> <p>ในกรณีที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้พบเห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดได้ ในการนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้เลิกการกระทำดังกล่าวและสั่งการอื่นได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ แต่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านี้ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว</p>	<p>กฎหมายที่สร้างภาระและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ทำให้กลไกของรัฐสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม จัดให้มีการประเมินผลกระทบของร่างกฎหมายที่เสนอ รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบในการตรากฎหมายและกฎ</p> <p>รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด รวดเร็ว และเป็นธรรม คู่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้เกิดการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยบุคคลอื่น</p> <p>รัฐต้องจัดระบบงานของรัฐและกระบวนการยุติธรรมให้อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง เท่าเทียมกัน และเสียค่าใช้จ่ายน้อย ป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบ รวมทั้งส่งเสริมการให้ความรู้ทาง</p>	

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		กฎหมายและการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จัดให้มีกลไกการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการยุติธรรมชุมชนและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย	
๓.	<p>มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ย่อมมีเสรีภาพที่จะกระทำการใด และย่อมใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน</p> <p>บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>คดีในศาลได้</p> <p>บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง</p> <p>ในกรณีที่ใช้สิทธิหรือเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิหรือเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่หากเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองสิทธิหรือเสรีภาพให้ เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายดังกล่าว บุคคลก็ย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลได้โดยตรง</p> <p>การตรากฎหมายเพื่อกำหนดการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลตามวรรคสาม จะกระทบต่อขอบเขตแห่งสิทธิหรือเสรีภาพ หรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเกินสมควรตามหลักความได้สัดส่วน มิได้</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	รัฐมีหน้าที่ต้องคุ้มครอง ส่งเสริม และช่วยเหลือให้การใช้สิทธิและเสรีภาพเป็นไปอย่างเหมาะสม		
๔.	<p>มาตรา ๓๓ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้</p> <p>กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย</p> <p>บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม		
๕.	<p>มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ เพศสภาพ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือ สังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือ ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้</p> <p>มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	โดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม		
๖.	มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งเป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตาม รัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ ในกฎหมายหรือกฎ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม		
๗.	มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพ ในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วย วิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่ กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการ โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ		
๘.	มาตรา ๓๗ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด มิได้ บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้ถูกบังคับ		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	ให้ให้ถ้อยคำซึ่งอาจทำให้ตนเองต้องรับผิดทางอาญา		
๙.	<p>มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ทัวถึง เท่าเทียมกัน และเสียค่าใช้จ่ายน้อย</p> <p>(๒) สิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้องตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวดเร็ว เป็นธรรม และมีมาตรฐานที่ชัดเจน โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม</p> <p>(๓) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณาซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>การพิจารณาโดยเปิดเผย โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งนั่งพิจารณาครบองค์คณะ และการคิดหรือทำสำเนาคำพิพากษาคำวินิจฉัย หรือคำสั่งอันเป็นการชี้ขาดคดี</p> <p>(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย และพยานในคดี ไม่ว่าจะมิใช่เชื้อชาติ เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ หรือสถานะใด ย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม</p> <p>(๕) ในคดีอาญา ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยาน มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และมีมาตรฐานที่ชัดเจน ผู้ต้องหาและจำเลยมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางคดีจากทนายความซึ่งมีความรู้ความ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑. ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>เชี่ยวชาญ การได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นหลักเว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ และรับทราบเหตุผลประกอบการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ</p> <p>(๖) ได้รับการเยียวยาในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้</p>		

๒. ด้านการเงิน การคลัง และภาษีอากร

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. ด้านการเงิน การคลัง และภาษีอากร

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	มาตรา ๓๐ สิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ ก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐและหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผล แต่การดำเนินการดังกล่าว ให้รัฐดำเนินการเพิ่มขึ้นตามความสามารถทางการคลังของรัฐ	มาตรา ๘๙ รัฐต้องดำเนินนโยบายการเงิน การคลัง และงบประมาณภาครัฐ โดยยึดหลักการรักษา วินัยและความยั่งยืนทางการคลัง และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินอย่างคุ้มค่า จัดให้มีระบบการเงินการคลัง เพื่อสังคม มีระบบภาษีอากรที่มีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความเสมอภาคทางเพศ และความเสมอภาคด้านอื่น มีกลไกป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างค่านิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และประชาชนในระยะยาว และมีกลไกตรวจสอบและเปิดเผยการใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ	มาตรา ๒๘๓ ให้มีการปฏิรูปด้านการเงิน การคลัง และภาษีอากร ตามแนวทางดังต่อไปนี้ (๑) จัดระบบภาษีเป็นสองระดับ คือ ระดับชาติและระดับท้องถิ่น และดำเนินการให้องค์กรบริหารท้องถิ่นมีรายได้ที่จำเป็นแก่การใช้จ่ายของท้องถิ่น และมีระบบการตรวจสอบการใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ (๒) ให้มีกฎหมายกำหนดให้บุคคลต้องแสดงรายได้ของตนต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้มีรายได้ทุกคนเข้าสู่ระบบภาษีอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รัฐจะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้ไม่เพียงพอ และให้ผู้ซึ่งได้เสียภาษี มีสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย (๓) ปรับปรุงระบบภาษีให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นกลาง เป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำทาง

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. ด้านการเงิน การคลัง และภาษีอากร

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>เศรษฐกิจ โดยการพิจารณายกเลิกมาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีต่างๆ ให้เหลือน้อยที่สุด</p> <p>(๔) จัดให้มีระบบบำนาญแห่งชาติเพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มประชากรที่ยังไม่ได้อยู่ในระบบบำนาญให้ดำรงชีพได้อย่างเพียงพอและยั่งยืน</p> <p>ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปการเงิน การคลัง และภาษีอากรที่เป็นอิสระภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ ในสัดส่วนที่เหมาะสม มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะการปรับปรุงกฎหมายการเงิน การคลัง และภาษีอากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความเป็นกลาง ความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเพื่อเป็นการเพิ่มฐานภาษีประเภทต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>

๓. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	มาตรา ๖๑ พลเมืองย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในความครอบครองของรัฐ เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ	มาตรา ๘๒ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น ดังต่อไปนี้ (๑) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (๒) พัฒนาและสร้างโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน (๓) กระจายอำนาจ และจัดการกิจ อำนาจหน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรบริหารท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น (๔) มีกลไกป้องกันและขจัดการทุจริตและ	มาตรา ๒๘๔ ให้มีการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางดังต่อไปนี้ (๑) การบริหารราชการแผ่นดินและการจัดสรรงบประมาณต้องดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒) กำหนดขอบเขตภารกิจอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการบริหารราชการแผ่นดินในลักษณะกลุ่มภารกิจ การบริหารราชการภาคและพื้นที่อื่น ให้ชัดเจนและสัมพันธ์กันแบบบูรณาการ โดยยึดการมีส่วนร่วมและประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก (๓) สร้างระบบและกลไกในการบริหารราชการแผ่นดินโดยเน้นการให้บริการผ่านระบบสารสนเทศ

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		<p>ประพหุติมิชอบที่มีประสิทธิภาพทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน</p> <p>(๕) มีกลไกในการกำกับและควบคุมให้การใช้อำนาจรัฐเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนอย่างแท้จริง</p> <p>(๖) คุ้มครองให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง สะดวก และรวดเร็ว</p> <p>(๗) ส่งเสริมและคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจริยธรรม</p> <p>การจัดทำบริการสาธารณะใดที่องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน หรือบุคคล สามารถดำเนินการได้โดยมีมาตรฐาน คุณภาพ และประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่ารัฐ รัฐพึงกระจายภารกิจดังกล่าวให้องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน หรือเอกชนดังกล่าว ดำเนินการภายใต้</p>	<p>(๔) ทบทวนภารกิจและบริการสาธารณะที่หน่วยงานของรัฐจัดทำอยู่เพื่อลดและขจัดความซ้ำซ้อนระหว่างกัน ภารกิจและบริการสาธารณะใดที่อาจให้องค์กรภาคเอกชน องค์กรเอกชน หรือองค์กรบริหารท้องถิ่นจัดทำได้โดยมีคุณภาพและมาตรฐานที่ไม่ต่ำกว่าที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐ และมีราคาที่ไม่สูงเกินสมควร หน่วยงานของรัฐต้องยุติการดำเนินการและถ่ายโอนภารกิจและบริการนั้นให้องค์กรภาคเอกชน องค์กรเอกชน หรือองค์กรบริหารท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการ</p> <p>(๕) ให้มีองค์กรบริหารการพัฒนาภาคทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาจังหวัดต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในภาค และกำกับดูแลหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ จัดทำแผนและบริหารงบประมาณแบบพื้นที่เพื่อดำเนินการพัฒนาภาคที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งไม่ซ้ำซ้อนกับงาน</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		การกำกับดูแลที่เหมาะสมจากรัฐ	<p>ของจังหวัดและองค์กรบริหารท้องถิ่น ประสานการพัฒนาพื้นที่บริหารงานระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการและยั่งยืนของการพัฒนาในระดับพื้นที่ของหลายจังหวัด ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>(๖) ให้มีคณะกรรมการอิสระว่าด้วยค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐ ทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ เทียบเคียง ค่าตอบแทน ซึ่งรวมทั้งเงินเดือน สวัสดิการ และประโยชน์ตอบแทนอื่นทุกประเภทของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทและทุกระดับ กับค่าตอบแทนในภาคเอกชน และแจ้งให้รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีทราบแล้วประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปทุกระยะ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๒.	<p>มาตรา ๖๒ พลเมืองย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตน รวมทั้งได้รับแจ้งผลการพิจารณาในเวลาอันรวดเร็ว</p> <p>พลเมืองย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากรัฐ ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว</p> <p>การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และแผนอื่น การเวนคืน</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>อสังหาริมทรัพย์ การผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการตรากฎหมายหรือการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการเพื่อนำความคิดเห็นนั้นไปประกอบการพิจารณา โดยให้คำนึงถึงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และพื้นที่ทางวัฒนธรรมด้วย</p>		

๔. ด้านการบริหารท้องถิ่น

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๔. ด้านการบริหารท้องถิ่น

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	มาตรา ๖๑ พลเมืองย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในความครอบครองของรัฐ เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ	มาตรา ๘๓ รัฐต้องส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้ (๑) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน และงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกับส่วนราชการและองค์กรบริหารท้องถิ่น (๒) ส่งเสริม คุ้มครอง และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างยั่งยืน (๓) คุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ตลอดจนเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีทางเศรษฐกิจ สังคม และความรู้รักสามัคคีของบุคคลในชุมชนนั้นและกับชุมชนอื่น (๔) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาอันดีงามของชุมชน ของท้องถิ่น และของชาติ (๕) คุ้มครองชนพื้นเมืองและชนชาติพันธุ์ให้	มาตรา ๒๘๕ ให้มีการปฏิรูปด้านการบริหารท้องถิ่นตามแนวทางดังต่อไปนี้ (๑) ตรากฎหมายและจัดให้มีกลไกที่จำเป็นสำหรับการจัดตั้งองค์กรบริหารท้องถิ่นเต็มพื้นที่จังหวัด ให้เสร็จสมบูรณ์ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการจัดตั้งองค์กรบริหารท้องถิ่นดังกล่าวขึ้นในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสมโดยเร็ว (๒) ให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจแห่งชาติ ประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการ ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนจากสมาชิกพลเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เพื่อกำหนดนโยบาย กำหนดมาตรฐานกลาง และขับเคลื่อนการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินการให้การ

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๔. ด้านการบริหารท้องถิ่น

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		ดำรงอัตลักษณ์ของตนได้อย่างมีศักดิ์ศรี รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับรัฐ ชุมชน และองค์กร บริหารท้องถิ่น ในการดำเนินการตามมาตรฐานนี้	กระจายอำนาจเป็นผลสำเร็จ โดยให้มีสำนักงาน คณะกรรมการการกระจายอำนาจแห่งชาติ รับผิดชอบ งานธุรการและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่จำเป็น ทั้งนี้ ตามที่ กฎหมายบัญญัติ
๒.	มาตรา ๖๒ พลเมืองย่อมมีสิทธิเสนอ เรื่องราวร้องทุกข์ และมีส่วนร่วมในกระบวนการ พิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทาง ปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิหรือ เสรีภาพของตน รวมทั้งได้รับแจ้งผลการพิจารณาใน เวลาอันรวดเร็ว พลเมืองย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และ เหตุผลจากรัฐ ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอันใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน และมีสิทธิแสดง	มาตรา ๘๕ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม เสริมสร้างและ พัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว สงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้พิการหรือทุพพล ภาพ ผู้ยากไร้ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก และ พัฒนาระบบหลักประกันรายได้และสวัสดิการอื่น สำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพึ่งตนเองได้ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าวด้วย	

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๔. ด้านการบริหารท้องถิ่น

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>ความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว</p> <p>การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และแผนอื่น การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการตรากฎหมายหรือการออกกฎหมายที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชนให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการเพื่อนำความคิดเห็นนั้นไปประกอบการพิจารณา โดยให้คำนึงถึงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และพื้นที่ทางวัฒนธรรมด้วย</p>		

๕. ด้านการศึกษา

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ด้านการศึกษา

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ เพศสภาพ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้</p> <p>มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม</p>	<p>มาตรา ๘๔ รัฐต้องจัด ส่งเสริม และทำนุบำรุงการศึกษาอบรมทุกระดับและทุกรูปแบบ โดย</p> <p>(๑) สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาอบรมโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาคนให้เกิดความรู้ มีศีลธรรม มีการพัฒนาจิตใจ ปัญญา และทักษะชีวิต ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก</p> <p>(๒) มีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง</p> <p>(๓) มีการจัดสรรค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่เพียงพอ</p> <p>(๔) มีการพัฒนาหลักสูตรทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น เพื่อให้มีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมและพัฒนาการของโลก</p> <p>(๕) พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนชาวบ้าน รวมทั้งจัดระบบการให้ค่าตอบแทน</p>	<p>มาตรา ๒๘๖ ให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถ โดยยึดหลักดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) กระจายอำนาจการจัดการศึกษาโดยลดบทบาทของรัฐจากการเป็นผู้จัดการศึกษาให้เป็นผู้จัดให้มีการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งกำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน และติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีอิสระ มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ทั้งนี้ โดยให้ออกชนชุมชน และองค์กรบริหารท้องถิ่น มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมด้วย</p> <p>(๒) จัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวโดยตรงแก่ผู้เรียนทุกคนอย่างพอเพียงตามความจำเป็นและเหมาะสมของผู้เรียน สำหรับการศึกษาระดับปฐมวัยจนถึงระดับ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ด้านการศึกษา

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		<p>และสิทธิประโยชน์ที่พึงได้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ระหว่างบุคลากรในภาครัฐและภาคเอกชน</p> <p>(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย และพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว รวมทั้งการคุ้มครองภูมิ ปัญญาและสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้น</p>	<p>มัธยม ทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ</p> <p>(๓) ปรับปรุงระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยยกระดับความรู้ให้กับผู้ เลี้ยงดูให้มีสมรรถนะและสัมพันธภาพที่เหมาะสมใน การเลี้ยงดูเด็กเล็กก่อนวัยเรียนให้เกิดพัฒนาการที่ สมบูรณ์ มีความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ทุกมิติทั้งด้านกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม</p> <p>(๔) ปรับปรุงการอาชีวศึกษาไปสู่ระบบการ ผลิตและพัฒนาบุคลากรภาคการผลิตที่มีทักษะ มี สมรรถนะในการประกอบอาชีพตรงตามความต้องการ และสาขาที่ขาดแคลน</p> <p>(๕) ปรับปรุงระบบอุดมศึกษาให้การจัดการ เรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศและ เสริมสร้างสมรรถนะด้านวิชาการเพื่อรับใช้สังคม</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ด้านการศึกษา

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>(๖) พัฒนาระบบการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิด การใช้เหตุผล และการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้และสื่อสาธารณะด้านการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควบคู่กับการศึกษาด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และพลเมืองศึกษา เพื่อบ่มเพาะจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของคนไทยทุกระดับ รวมทั้งเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสามารถสร้างสังคมแห่งปัญญา</p> <p>(๗) ปรับปรุงระบบการผลิต การพัฒนา และการประเมินครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยอาศัยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ทั้งนี้ การผลิตต้องเน้นคุณลักษณะและสมรรถนะที่มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ด้านการศึกษา

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>(๘) พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยจัดให้มีระบบตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารและการจัดการศึกษาทุกระดับ</p> <p>(๙) ปรับระบบการทดสอบและประเมินผล การศึกษา ให้เป็นการทดสอบการเรียนรู้ ความถนัด และคุณลักษณะผู้เรียนที่ครบทุกมิติเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่วนการประเมินคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและรับรองคุณภาพ</p> <p>(๑๐) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร การศึกษาทั้งระดับชาติ ระดับพื้นที่ และระดับท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษาและ พัฒนามนุษย์ และเื้ออำนวยการปฏิรูปการศึกษา และพัฒนามนุษย์บรรลุผล</p> <p>(๑๑) ปรับปรุงให้สภาวิชาชีพมีอำนาจเฉพาะ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ด้านการศึกษา

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>ในการรับรองหลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยไม่กระทบต่อเสรีภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>(๑๒) ให้มีการจัดทำประมวลกฎหมายการศึกษา โดยมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และการให้ประชาชน ชุมชน องค์กรภาคเอกชน และองค์กรเอกชน มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้</p> <p>เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาตามมาตรานี้สามารถดำเนินการได้โดยรวดเร็วและต่อเนื่อง ให้มี</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ด้านการศึกษา

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			คณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์ แห่งชาติซึ่งอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรี ภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ทำหน้าที่ ปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์อย่างรอบด้านตลอด ชีวิต กำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ กลั่นกรองการ จัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ ตลอดจนจัดทำและปรับปรุงบรรดากฎหมายที่จำเป็น เพื่อขจัดปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูป การศึกษาของทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษา องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการ ดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาและ พัฒนามนุษย์แห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ
๒.	มาตรา ๕๑ เสรีภาพในทางวิชาการย่อม ได้รับความคุ้มครอง การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ด้านการศึกษา

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน</p> <p>การวิเคราะห์หรือวิจารณ์คำพิพากษาคำวินิจฉัย หรือคำสั่งของศาล และการเผยแพร่การวิเคราะห์หรือวิจารณ์ดังกล่าวที่ได้กระทำโดยสุจริตตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง</p>		
๓.	<p>มาตรา ๕๒ พลเมืองย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพและหลากหลายอย่างทั่วถึง เพื่อการพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ และสายอาชีพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ยากไร้ หรือผู้อยู่ใน</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ด้านการศึกษา

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>สภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น</p> <p>รัฐมีหน้าที่ต้องจัดการศึกษาอบรมและส่งเสริมการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชนเพื่อให้ประชาชนเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาทางเลือก และการศึกษาประเภทอื่นที่หลากหลาย ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนมีศีลธรรม มีการพัฒนาจิตใจ และปัญญา</p>		

๒. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๖๒ พลเมืองย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตน รวมทั้งได้รับแจ้งผลการพิจารณาในเวลาอันรวดเร็ว</p> <p>พลเมืองย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากรัฐ ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชน และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว</p> <p>การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ การวาง</p>	<p>มาตรา ๘๑ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ และปฏิบัติตามสนธิสัญญาและพันธกรณีที่ทำไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศและประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิมนุษยชน การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการพัฒนา บนพื้นฐานของการเคารพอธิปไตยแห่งดินแดน ความเสมอภาค ผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดพัฒนาการตามพันธกรณีที่มีความก้าวหน้าตามลำดับ</p>	<p>มาตรา ๒๘๗ ให้มีการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ปฏิรูประบบและโครงสร้าง องค์กร และกฎหมายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม ประมวลกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติด้านต่างๆ ตรากฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ การจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล การจัดการขยะและของเสียอันตราย และกฎหมายด้านสิทธิชุมชนและการกระจายอำนาจ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่า</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	แผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และแผนอื่น การเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ การผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการตรากฎหมายหรือการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการเพื่อนำความคิดเห็นนั้นไปประกอบการพิจารณา โดยให้คำนึงถึงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และพื้นที่ทางวัฒนธรรมด้วย		ด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและการพัฒนาเมือง และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (๒) ปรับปรุงกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนา ระบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ระบบกองทุนด้านสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การจัดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบการจัดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ในทะเล รวมทั้งการนำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์มาใช้ในการกำหนด นโยบาย แผน และการพัฒนาพื้นที่ การจัดทำระบบบัญชีรายได้ประชาชาติที่คิดรวมต้นทุนด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดระบบภาษี

(ร่าง)
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>สิ่งแวดล้อม การขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตต่อผลกระทบจากผลิตภัณฑ์ และการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่จำเป็น</p> <p>(๓) พัฒนาระบบการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงระบบการคำนวณต้นทุนความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีและการเยียวยาความเสียหายองค์กรและสถาบันเกี่ยวกับความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบังคับคดีด้านสิ่งแวดล้อม</p> <p>(๔) ปรับปรุงกลไกและกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๒.	<p>มาตรา ๖๓ ชุมชนย่อมมีสิทธิปกป้อง ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาอันดีงามของ ชุมชน ท้องถิ่น และของชาติ และมีส่วนร่วมในการ จัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความ หลากหลายทางวัฒนธรรมและทางชีวภาพอย่างสมดุล และยั่งยืน</p> <p>พลเมืองย่อมมีสิทธิร่วมกับชุมชนหรือร่วมกับ รัฐในการดำเนินการตามวาระหนึ่ง ตลอดจนพัฒนา ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน</p>	<p>มาตรา ๘๒ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติ ของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐต้องบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์สูงสุดของรัฐ ประชาชน และชุมชน ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น และต้องบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยหลัก ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม</p> <p>รัฐต้องส่งเสริม บำรุงรักษา คุ้มครองคุณภาพ สิ่งแวดล้อม และควบคุมกำจัดภาวะมลพิษโดยมี มาตรการที่มีประสิทธิผล จัดหาเครื่องมือและกลไก ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและ ปลอดภัย และมีความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม</p> <p>รัฐต้องจัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากร</p>	

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		<p>น้ำ ป่าไม้ ทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยให้สอดคล้องกับหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น</p> <p>รัฐต้องจัดให้มีการผังเมือง การพัฒนาเมือง และชนบทในลักษณะบูรณาการ จัดระบบการใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั้งประเทศโดยคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการใช้การผังเมืองเป็นแนวทางและมาตรฐานในการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน จัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่าง</p>	

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		เหมาะสมและเป็นธรรม รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรบริหารท้องถิ่น เข้ามามีส่วน ร่วมในการดำเนินการตามมาตรา	
๓.	มาตรา ๖๔ สิทธิของพลเมืองที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชน ในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ อย่างเป็นธรรม และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ดีและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้าน		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชนโดยบุคคลซึ่งมิได้มีส่วนได้เสีย และในกรณีที่มีการประเมินสิ่งแวดล้อมในระดับยุทธศาสตร์ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกันด้วย ตลอดจนจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว</p> <p>สิทธิของพลเมืองและชุมชนซึ่งอาจได้รับ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๖. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	ผลกระทบจากการดำเนินการตามมาตรานี้ที่จะฟ้องรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง		

๗. ด้านพลังงาน

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๗. ด้านพลังงาน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.		<p>มาตรา ๙๓ รัฐต้องสร้างความมั่นคงทางพลังงาน กำกับดูแลให้มีการประกอบการและการใช้ประโยชน์จากพลังงานและพลังงานทดแทนอย่างได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และคุ้มค่า โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนทุกประเภทให้เต็มศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และการใช้ประโยชน์จากพลังงานทุกประเภทอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งต้องสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรบริหารท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและการผลิตพลังงานเพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่ายด้วย</p>	<p>มาตรา ๒๘๘ ให้มีการปฏิรูปด้านพลังงานตามแนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) บริหารจัดการพลังงานอย่างมีธรรมาภิบาล และยั่งยืน ให้ปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงธรรมชาติอื่นเป็นทรัพยากรของชาติและมีไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชน และดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพลังงานให้สอดคล้องกับหลักการข้างต้น</p> <p>(๒) ปรับปรุงให้การสำรวจ การผลิต และการใช้ปิโตรเลียมหรือพลังงานอื่นใด ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิถีชีวิตและสุขภาพของประชาชนและชุมชน</p> <p>(๓) ดำเนินการให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าถึง และเข้าใจในข้อมูลด้านพลังงาน และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพลังงาน ทั้งในระดับชาติ</p>

(ร่าง)
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๗. ด้านพลังงาน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			และระดับท้องถิ่น รวมทั้งการติดตามและตรวจสอบ การดำเนินนโยบายและแผนนั้น

๘. ด้านแรงงาน

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๘. ด้านแรงงาน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๕๖ พลเมืองย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ อาชีพ หรือวิชาชีพ</p> <p>การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิดการผูกขาด เกินความจำเป็น การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน</p> <p>การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อ</p>	<p>มาตรา ๙๐ รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนวัยทำงานและแรงงานสูงวัยมีงานทำที่เหมาะสม คุ้มครองแรงงานเด็ก สตรี ผู้พิการหรือทุพพลภาพ แรงงานซึ่งเป็นผู้ป่วยด้วยโรคต่างๆ และแรงงานที่มีปัญหาอื่นทำนองเดียวกัน จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งต้องให้ผู้ทำงานได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ</p>	<p>มาตรา ๒๘๙ ให้มีการปฏิรูปด้านแรงงานตามแนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ตรากฎหมายและกำหนดกลไกเพื่อรองรับเสรีภาพของผู้ใช้แรงงานในการสมาคม การรวมตัวกัน และการร่วมเจรจาต่อรองให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ</p> <p>(๒) สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารแรงงานเพื่อเป็นกองทุนการเงินของผู้ใช้แรงงานในการส่งเสริมการออมและพัฒนาตนเองอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๘. ด้านแรงงาน

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	ประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำได้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเพื่อประโยชน์ในการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติของผู้กระทำความผิด		
๒.	มาตรา ๕๗ พลเมืองย่อมมีสิทธิได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม มีหลักประกันความปลอดภัย อาชีวอนามัย สวัสดิภาพ และสวัสดิการในการทำงาน ที่เหมาะสมและเป็นธรรม รวมทั้งมีหลักประกันในการดำรงชีวิตทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ		

๙. ด้านวัฒนธรรม

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๙. ด้านวัฒนธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๖๓ ชุมชนย่อมมีสิทธิปกป้อง พื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาอันดีงามของ ชุมชน ท้องถิ่น และของชาติ และมีส่วนร่วมในการ จัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความ หลากหลายทางวัฒนธรรมและทางชีวภาพอย่างสมดุล และยั่งยืน</p> <p>พลเมืองย่อมมีสิทธิร่วมกับชุมชนหรือร่วมกับ รัฐในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ตลอดจนพัฒนา ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน</p>	<p>มาตรา ๙๔ รัฐต้องส่งเสริมวัฒนธรรมและ ศิลปะโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมในทุกมิติเพื่อให้เป็น รากฐานเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น บริหารจัดการ วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทาง เศรษฐกิจและสังคม และเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ โดยต้องส่งเสริมและ สนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรบริหาร ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรา</p>	<p>มาตรา ๒๙๐ ให้มีการปฏิรูปด้านวัฒนธรรม ภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมในการวางแผนแม่บทและ บริหารจัดการของประชาชน และหลักการรักษาคุณ ภาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ตาม แนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) สนับสนุนให้มีสมาคมศิลปวัฒนธรรม ระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งมาจากภาคประชาสังคม ตามความพร้อมในแต่ละพื้นที่ เพื่อปกป้อง พื้นฟู สืบสาน ส่งเสริม และพัฒนา งานด้านศิลปวัฒนธรรมตามความ หลากหลายในแต่ละพื้นที่ โดยให้มีความเป็นอิสระและ ประสานงานกับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและ คณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปแห่งชาติ</p> <p>(๒) จัดตั้งกองทุนทุนทางวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นกองทุนภาคประชาสังคมเพื่อสร้างเสริมศิลปวัฒนธรรม</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๙. ด้านวัฒนธรรม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			(๓) องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องสนับสนุนงบประมาณและการจัดการที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

๑๐. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๐. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	-	-	<p>มาตรา ๒๙๑ ให้มีการปฏิรูปด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามแนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ปรับปรุงการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนมีตรรกะและมีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีมาตรการจูงใจให้นักวิทยาศาสตร์ไทยที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศนำความรู้ความเชี่ยวชาญมาพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ</p> <p>(๒) ลงทุนด้านการศึกษา วิจัย การสร้างนวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศอย่างเพียงพอ และมีมาตรการจูงใจทางภาษีและทางอื่นเพื่อให้เอกชนดำเนินการ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๐. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>ดังกล่าวเองหรือร่วมกับภาครัฐ ตลอดจนมีมาตรการช่วยเหลือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เพื่อนำมาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทันต่อสภาพโลกาภิวัตน์</p> <p>(๓) สร้างฐานข้อมูลการประดิษฐ์คิดค้นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวอย่างทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการนำผลการศึกษาวิจัยและการประดิษฐ์คิดค้นไปใช้ในกระบวนการผลิตและการให้บริการ</p> <p>(๔) จัดให้มีและพัฒนากลไกในการคุ้มครองแบ่งปัน และการนำผลงานการประดิษฐ์ คิดค้น และการสร้างสรรค์ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>(๕) สนับสนุนหรือลงทุนในองค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และผู้ประกอบการรายย่อยในภาค</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๐. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>เกษตรกรรม ภาคการผลิต และภาคบริการ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการโดยให้องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และผู้ประกอบการรายย่อยเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างสมรรถนะและความสามารถของท้องถิ่นและชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้</p> <p>เพื่อให้การปฏิรูปด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามมาตรานี้เป็นไปอย่างมีระบบและรวดเร็วให้มีคณะกรรมการปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ทำหน้าที่ปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนเพื่อการปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนจัดทำ ปรับปรุง และแก้ไขบรรดากฎหมายที่จำเป็นเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๐. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๑๑. ด้านเศรษฐกิจมหภาค

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๑. ด้านเศรษฐกิจมหภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	มาตรา ๓๐ สิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ ก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐและหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผล แต่การดำเนินการดังกล่าว ให้รัฐดำเนินการเพิ่มขึ้นตามความสามารถทางการคลังของรัฐ	มาตรา ๘๘ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน รัฐต้องส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรีอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประกอบกิจการ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจของประเทศ ค้ำครอง ส่งเสริม และขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และต้องป้องกันการผูกขาด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม รัฐไม่พึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็น	มาตรา ๒๙๒ ให้มีการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจมหภาคตามแนวทางดังต่อไปนี้ (๑) ปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกัน ลด จำกัด หรือขจัดการผูกขาด และการกีดกันการแข่งขัน อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ธุรกิจมีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ระหว่างภาคเอกชนด้วยกันเอง และระหว่างรัฐวิสาหกิจกับเอกชน รวมทั้งป้องกันมิให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ใช้อำนาจเหนือตลาด ในกรณีที่รัฐจำเป็นต้องทำการผูกขาดในกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ รัฐต้องกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค (๒) บริหารจัดการรัฐวิสาหกิจอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และโปร่งใส ทบทวนความจำเป็นในการดำรงอยู่ของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง และควรมีประสิทธิภาพ โดยต้องกำหนดเป้าหมายการดำเนินการ

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๑. ด้านเศรษฐกิจมหภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
		<p>การแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาประโยชน์สาธารณะ หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค</p> <p>รัฐต้องส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าและบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมระบบสหกรณ์ และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้มีคุณภาพและยั่งยืน</p>	<p>ของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งอย่างชัดเจน และยกระดับธรรมาภิบาลของรัฐวิสาหกิจให้ได้ระดับสากล</p> <p>กำหนดบทบาทและภารกิจของหน่วยงานของรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจให้ชัดเจน โดยแยกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจรายสาขาเศรษฐกิจ กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าของรัฐวิสาหกิจแทนรัฐ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลและป้องกันมิให้มีการแทรกแซงทางการเมือง และให้มีการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุนหรือขาดประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีองค์กรที่มีความเป็นอิสระเพื่อรับผิดชอบในการฟื้นฟูรัฐวิสาหกิจดังกล่าว</p> <p>(๓) ดำเนินการให้ประชาชนและองค์กรชุมชนมีความเท่าเทียมในเชิงโอกาส มีความรู้พื้นฐานทางการเงิน เข้าถึงบริการทางการเงินขั้นพื้นฐานในรูปแบบของกองทุนการออมชุมชน สหกรณ์ชุมชน</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๑. ด้านเศรษฐกิจมหภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>ระบบธนาคาร ตลาดทุน หรือรูปแบบอื่น รวมทั้งเข้าถึงสาธารณูปโภคสำคัญด้านต่าง ๆ</p> <p>(๔) จัดสรรงบประมาณพัฒนาพิเศษเพิ่มเติม ตามความเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาพื้นที่ ยากจนและกลุ่มคนผู้มีรายได้น้อย เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ</p> <p>(๕) สนับสนุนภาคเอกชนและประชาชนให้มี ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และสังคม ด้วยการใช้มาตรการทางภาษีอากรและ มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม</p> <p>(๖) ปรับโครงสร้างการกำกับดูแลและการ ส่งเสริมการสหกรณ์ โดยยกระดับมาตรฐานการ ดำเนินงานของสหกรณ์เพื่อการออมทรัพย์ให้เป็น สถาบันการเงินที่มั่นคงและมีธรรมาภิบาล และยกระดับ มาตรฐานสหกรณ์ประเภทอื่นเพื่อส่งเสริมการรวมตัว</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๑. ด้านเศรษฐกิจมหภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>และความเข้มแข็งของสมาชิกโดยยึดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความยากจน และปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และโอกาสทางสังคม ให้จัดตั้งหน่วยงานกลางมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์ กรอบนโยบาย เป้าหมายในการจัดความยากจน ลดระดับความเหลื่อมล้ำของประชาชนที่ชัดเจน รับผิดชอบในการประสานงานและประเมินผลการดำเนินงาน และอำนาจหน้าที่อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>

๑๒. ด้านเศรษฐกิจรายภาค

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๒. ด้านเศรษฐกิจรายภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๔๓ สิทธิในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะด้วย ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกิจการของรัฐเพื่อประโยชน์ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น โดยในกฎหมายนั้นต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน รวมทั้งต้องมีการชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิ</p>	<p>มาตรา ๘๘ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน</p> <p>รัฐต้องส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรีอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประกอบกิจการ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจของประเทศ คุ้มครอง ส่งเสริม และขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และต้องป้องกันการผูกขาด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม</p> <p>รัฐไม่พึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็น</p>	<p>มาตรา ๒๙๓ รัฐต้องดำเนินการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจรายภาคตามแนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาภาคการเกษตรและเกษตรกร กำหนดเขตการใช้พื้นที่ทางการเกษตร รวมทั้งการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร ระบบการแปรรูปสินค้าและนวัตกรรมทางการเกษตร โดยผสมองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการวิจัยและการพัฒนา เพื่อให้เกษตรกรเป็นผู้มีความรู้และมีความมั่นคงทางรายได้ และให้ประเทศไทยเป็นฐานความมั่นคงทางอาหารและเป็นศูนย์ซื้อขายสินค้าเกษตรและอาหารล่วงหน้าในภูมิภาคเอเชีย</p> <p>(๒) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม จัดทำ จัดรูป และบริหารจัดการที่ดินของรัฐและของเอกชนที่ไม่ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพื่อเอื้อให้เกษตรกรและชุมชนสามารถเข้าถึงที่ดินเพื่อทำกิน</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๒. ด้านเศรษฐกิจรายภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>บรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนนั้น และในการกำหนดค่าทดแทนต้องคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน และประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนได้รับจากการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนและส่วนที่เหลือจากการถูกเวนคืน ในกรณีที่มีได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>การแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาประโยชน์สาธารณะ หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค รัฐต้องส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าและบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมระบบสหกรณ์ และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้มีคุณภาพและยั่งยืน</p>	<p>รวมทั้งรักษาที่ดินทำกินไว้ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด โดยใช้มาตรการในการจัดตั้งธนาคารที่ดิน การให้สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง หรือมาตรการอื่นที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการประสานกันอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การใช้ประโยชน์สูงสุดจากที่ดิน</p> <p>(๓) คุ้มครองเกษตรกรให้ได้รับความเป็นธรรมจากการผูกขาดทางการเกษตร ระบบเกษตรพันธสัญญา และการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม โดยการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบเกษตรพันธสัญญาให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกร</p> <p>(๔) สร้างระบบประกันความเสี่ยงแก่เกษตรกรกรณีเกิดความเสียหายทางการผลิตหรือการตลาด</p> <p>(๕) ส่งเสริมการพัฒนาและขยายพื้นที่การทำ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๒. ด้านเศรษฐกิจรายภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>ระบบเกษตรกรรมยั่งยืนให้มีสัดส่วนพื้นที่อย่างน้อยหนึ่งในสี่ของพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรกรรมไทย โดยให้มีกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และให้องค์กรเกษตรกรและชุมชนมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน ส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืนควบคู่และเสริมหนุนกับภาครัฐ ควบคุมการโฆษณาการใช้สารเคมีการเกษตรและส่งเสริมการใช้อย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อลดการใช้สารเคมีการเกษตรที่เกินความจำเป็น ลดการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค</p> <p>(๖) ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรม</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๒. ด้านเศรษฐกิจรายภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>เพื่อเพิ่มรายได้แก่ประเทศและกระจายรายได้สู่ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน และบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งด้านแผนงานและงบประมาณ</p> <p>(๗) ปฏิรูปเพื่อยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ ปฏิรูประบบการขนส่ง รวมทั้งเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งทุกรูปแบบและทุกระดับ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการจัดการห่วงโซ่อุปทาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มคุณภาพชีวิต รวมทั้งสร้างกลไกในความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการปฏิรูปดังกล่าว</p> <p>(๘) สร้างและพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ โดยสนับสนุนให้เกิดวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการลงทุน สร้างความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุน ใช้นวัตกรรมในการสร้าง</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๒. ด้านเศรษฐกิจรายภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			ผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ รวมทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (๙) สนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนไทยในต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการสร้างโอกาส การให้ข้อมูล จัดให้มีมาตรการทางภาษีและมาตรการคุ้มครองอื่น ธนาคารเพื่อการลงทุนและการอื่นที่เกี่ยวข้อง
๒.	มาตรา ๕๔ พลเมืองย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การภาคเอกชน องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มกัน แต่ต้องไม่กระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินและความต่อเนื่องในการให้บริการสาธารณะ		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๒. ด้านเศรษฐกิจรายภาค

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการ ผูกขาดในทางเศรษฐกิจ</p>		

๑๓. ด้านสาธารณสุข

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๓. ด้านการสาธารณสุข

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๕๘ พลเมืองย่อมมีสิทธิในด้านสาธารณสุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพที่ดี</p> <p>(๒) รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขขั้นพื้นฐานอันจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน</p> <p>(๓) ได้รับข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้องและทันสมัยจากรัฐ</p> <p>พลเมืองซึ่งได้รับความเสียหายจากการรับบริการสาธารณสุขและผู้ให้บริการสาธารณสุขซึ่งได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ ย่อมได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสมจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<p>มาตรา ๘๖ รัฐต้องจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม ทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และได้รับสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานอันจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการนำแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยมาใช้ในการให้บริการ พัฒนาระบบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุข</p>	<p>มาตรา ๒๙๔ ให้มีการปฏิรูปด้านสาธารณสุขตามแนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เร่งพัฒนาระบบสุขภาพที่ให้ความสำคัญต่อการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิที่เน้นพื้นที่เป็นฐาน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคและภัยคุกคามต่อสุขภาพ เพื่อนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของสังคมไทย ทั้งนี้ โดยให้ชุมชนและองค์กรบริหารท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวด้วย</p> <p>(๒) ปฏิรูปการบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพรวมถึงการเงินการคลังของกองทุนสุขภาพให้มีลักษณะและมาตรฐานใกล้เคียงกัน มีความเสมอภาคและเป็นธรรม เพียงพอและยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการอภิบาลระบบ โดยคำนึงถึงความทั่วถึง ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๓. ด้านการสาธารณสุข

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>เพื่อดูแลภาพรวมและความยั่งยืนทางการคลังให้เกิดนโยบายการดำเนินการที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ มีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับในการให้บริการสาธารณสุข</p> <p>(๓) ควบคุมค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถมีข้อมูลพื้นฐานในการดูแลสุขภาพตนเอง</p> <p>(๔) ให้มีการพัฒนากลไกการกำกับดูแลระบบสุขภาพและการให้บริการสุขภาพในระบบเศรษฐกิจแบบตลาดที่เป็นธรรม กำกับควบคุมราคายาและค่าบริการทางการแพทย์ให้มีราคาและค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อผู้รับบริการ</p> <p>(๕) ปฏิรูประบบการผลิตและการกระจายบุคลากรทางการแพทย์ไปสู่ชนบท โดยส่งเสริมการผลิตบุคลากรทางการแพทย์ผ่านสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน</p>

๑๔. ด้านสังคม

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ เพศสภาพ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้</p> <p>มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม</p>	<p>มาตรา ๘๕ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว สงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ยากไร้ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก และพัฒนาระบบหลักประกันรายได้และสวัสดิการอื่นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าวด้วย</p>	<p>มาตรา ๒๙๕ ให้มีการปฏิรูปด้านสังคมตามแนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ปฏิรูปกฎหมาย กฎ และกติกาต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีสิทธิที่จะดูแลและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทุนชุมชนต่าง ๆ จัดทำบริการสาธารณะและจัดสวัสดิการให้แก่คนในชุมชน โดยประสานความร่วมมือกับองค์กรบริหารท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และองค์กรเอกชน</p> <p>(๒) ปฏิรูประบบสวัสดิการสังคม ทั้งด้านการให้บริการสังคม การประกันสังคมทุกกลุ่มวัย การช่วยเหลือทางสังคม และการสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม ที่มีความครอบคลุม เพียงพอ ยั่งยืน มีคุณภาพ เข้าถึงได้ และมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเน้นครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน สร้างระบบส่งเสริมความเข้มแข็งภาคประชาสังคมและผู้มีจิตอาสาในการ</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>ดำเนินการดังกล่าว พัฒนาระบบการดูแลสุขภาพช่วยเหลือ อย่างต่อเนื่องให้กับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชายขอบ รวมทั้งอารยสถาปัตยกรรมและระบบที่อยู่ อาศัยที่เหมาะสม เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ สร้างความ เป็นธรรม และทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี</p> <p>(๓) รัฐ หน่วยงานของรัฐ องค์กรบริหาร ท้องถิ่น และศาสนสถาน ต้องจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้คนในชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกันในการทำ กิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธ์ทางสังคม กิจกรรม นันทนาการ และกีฬา</p> <p>(๔) จัดทำแผนระยะยาวและดำเนินการเพื่อ รองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย โดยเฉพาะการ จัดให้มีระบบการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชรา และ การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุที่เหมาะสมของ ประชาชน การปรับปรุงระบบการเกษียณอายุที่</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>เหมาะสม การปฏิรูประบบสวัสดิการผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพเพื่อให้ดำรงชีพได้อย่างเหมาะสม ระบบการดูแลระยะยาว และการใช้ทุนทางปัญญาของผู้สูงอายุ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มและเครือข่ายที่เข้มแข็ง และจัดให้มีระบบกลไก และกระบวนการในการบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อรองรับการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว</p> <p>(๕) ให้หลักประกันด้านความปลอดภัยของสินค้าและบริการ โดยเฉพาะความปลอดภัยของอาหาร และจัดให้มีระบบหรือกลไกคุ้มครองผู้บริโภคตามหลักการป้องกันล่วงหน้า เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายหรือลดผลกระทบจากกรณีที่สามารถคาดหมายได้ล่วงหน้า และต้องจัดให้มีกองทุนเพื่อชดเชยหรือเยียวยาความเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้บริโภคที่ได้รับ ความเสียหายจากสินค้าหรือบริการที่ไม่ปลอดภัย</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปสังคมและชุมชนขึ้น คณะหนึ่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ นี้ มีหน้าที่ศึกษาและจัดทำแนวทาง ข้อเสนอแนะ และ กฎหมายต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้เกิดการปฏิรูปด้านสังคม และชุมชน รวมทั้งมีหน้าที่ติดตาม กำกับ และสนับสนุน การปฏิรูปด้านสังคมให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและ มีความต่อเนื่อง ทั้งนี้ โดยมีองค์ประกอบ ที่มา และ อำนาจหน้าที่ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
๒.	มาตรา ๓๘ สิทธิของบุคคลในการสมรสและ ในครอบครัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ย่อมได้รับความ คุ้มครอง การจำกัดสิทธิดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะหรือในกรณีที่เป็น	มาตรา ๘๖ รัฐต้องจัดและส่งเสริมให้ ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม ทัวถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และได้รับสิทธิประโยชน์ขั้น พื้นฐานอันจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการนำ แพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยมาใช้ในการ ให้บริการ พัฒนาระบบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เน้น การสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของ	

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	บุคคลสาธารณะ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนตามที่กฎหมายบัญญัติ การแสวงประโยชน์จากการเชื่อมโยงข้อมูลส่วนบุคคลโดยผ่านระบบต่างๆ จะกระทำได้เฉพาะเพียงเท่าที่กฎหมายบัญญัติ	ประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุข	
๓.	มาตรา ๓๙ บุคคลย่อมมีเสรีภาพใน เคหสถาน และย่อมได้รับความคุ้มครองในการอยู่อาศัย และครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความ ยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถาน หรือในที่รโหฐาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือ หมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมาย บัญญัติ	มาตรา ๙๑ รัฐต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึง บริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน รัฐต้องจัดให้มีสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐานอัน จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และต้องมีให้ สาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ของประชาชนอยู่ในการผูกขาดของเอกชน อันอาจ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือทำให้ประชาชนต้อง รับภาระค่าใช้จ่ายเกินสมควร หรือปิดกั้นโอกาสในการ เข้าถึงของประชาชน	

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๔.	<p>มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นของตนโดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น</p> <p>การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน</p>	<p>มาตรา ๙๕ รัฐต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน และต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในทุกๆระดับ รวมทั้งจัดให้มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่เป็นระบบ ทันสมัย และมีมาตรฐาน อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม</p>	
๕.	<p>มาตรา ๔๕ บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยและมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยจะมีสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเพียงใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	หรือตามที่รัฐจัดให้		
๖.	<p>มาตรา ๔๖ ครอบครัวย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือจากรัฐให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นปึกแผ่นและเป็นสุข และมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ซึ่งรวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>มารดาย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษและได้รับสวัสดิการตามควรจากรัฐและนายจ้างก่อนและหลังการให้กำเนิดบุตร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>เด็กและเยาวชนย่อมมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม รวมทั้งได้รับความคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์ใดๆ ที่เป็นภัยต่อจิตใจหรือสุขภาพหรือขัดขวางพัฒนาการ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>ตามปกติของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ โดยให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง</p> <p>เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม รวมทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว</p> <p>การจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อสงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะและความเป็นปีกแผ่นของครอบครัว เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน หรือเพื่อประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น</p> <p>เด็ก เยาวชน สตรี บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ		
๗.	<p>มาตรา ๔๗ พลเมืองย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร</p> <p>การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์</p> <p>การถอนสัญชาติไทยจากบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้ สัญชาติไทยจะสิ้นสุดลงได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ และจะขัดต่อเจตจำนงของ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	พลเมืองนั้นได้ต่อเมื่อไม่ทำให้พลเมืองนั้นเป็นบุคคลไร้สัญชาติ การเนรเทศผู้มีสัญชาติไทยออกนอก ราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาใน ราชอาณาจักร จะกระทำมิได้		
๘.	มาตรา ๕๓ พลเมืองย่อมมีเสรีภาพในการ ชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำ มิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมในที่สาธารณะและ เพียงพอที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง ของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ความปลอดภัยด้าน การสาธารณสุข หรือการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลอื่น		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๙.	<p>มาตรา ๕๔ พลเมืองย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การภาคเอกชน องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น</p> <p>ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มกัน แต่ต้องไม่กระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินและความต่อเนื่องในการให้บริการสาธารณะ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑๐	มาตรา ๕๕ พลเมืองย่อมมีสิทธิทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญนี้ และมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของพลเมือง และเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้		
๑๑.	มาตรา ๕๙ พลเมืองย่อมมีสิทธิเข้าถึงและได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐที่จัดให้อย่างต่อเนื่องทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดยต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ		
๑๒.	มาตรา ๖๐ สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ให้มืองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็น		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>อิสระซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ ประกอบด้วยตัวแทน ผู้บริโภคนำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการ พิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับ ใช้กฎหมายและกฎ ให้ความเห็นในการกำหนด มาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้ง ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยไม่ กระทำการอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค และเสนอ ทางแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ตลอดจนสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ให้รัฐ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การ ดังกล่าวด้วย</p>		
๑๓.	<p>มาตรา ๖๑ พลเมืองย่อมมีสิทธิได้รับทราบ และเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในความ ครอบครองของรัฐ เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔. ด้านสังคม

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	ข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ		
๑๔	มาตรา ๖๓ ชุมชนย่อมมีสิทธิปกป้อง พื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาอันดีงามของชุมชน ท้องถิ่น และของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางวัฒนธรรมและทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน พลเมืองย่อมมีสิทธิร่วมกับชุมชนหรือร่วมกับรัฐในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ตลอดจนพัฒนา ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน		

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
๑.	<p>มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน</p>	-	<p>มาตรา ๒๙๖ ให้มีการปฏิรูปสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน มีมาตรฐาน มีคุณภาพสูงสุด และเป็นที่ยึดถือทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ตามแนวทางดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) มีกลไกส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพสื่อมวลชนให้มีเสรีภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ เร่งพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นหลักประกันความเป็นอิสระจากการถูกรวบงำและแทรกแซงโดยอำนาจรัฐและทุน เพื่อให้การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและรอบด้าน รวมทั้งส่งเสริมสวัสดิภาพและสวัสดิการในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานสื่อมวลชน</p> <p>(๒) เร่งพัฒนามาตรการและกลไกการกำกับดูแลสื่อมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งการกำกับดูแลตนเองด้านจริยธรรม การกำกับดูแลโดยภาค</p>

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
			<p>ประชาชน และการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจทางกฎหมาย มีมาตรการส่งเสริมให้ประชาชน ผู้ใช้และผู้บริโภคให้รู้เท่าทันสื่อ มีความตระหนักรู้ถึงสิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบ และตระหนักถึงหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมือง</p> <p>(๓) มีกลไกการจัดสรรและแบ่งปันทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมให้มีสื่อทางเลือก สื่อชุมชน สื่อสันติภาพ ตลอดจนส่งเสริมและอุดหนุนการสร้างสรรครวมทั้งการผลิตและเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สาธารณะ</p>
๒.	<p>มาตรา ๔๘ เสรีภาพของสื่อมวลชนในการประกอบวิชาชีพตามจริยธรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้าน รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>สังคม ย่อมได้รับความคุ้มครอง</p> <p>การสั่งปิดกิจการสื่อมวลชนเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้</p> <p>การห้ามสื่อมวลชนเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน</p> <p>การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในสื่อมวลชน จะกระทำมิได้</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม และจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสาม</p> <p>เจ้าของกิจการสื่อมวลชนต้องเป็นพลเมือง และพลเมืองไม่อาจเป็นเจ้าของกิจการสื่อมวลชนหรือผู้ถือหุ้น ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หลายกิจการในลักษณะที่อาจมีผลเป็นการครอบงำหรือผูกขาดการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือความคิดเห็นต่อสังคม หรือมีผลเป็นการขัดขวางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน มิได้ ไม่ว่าจะในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่น ไม่ว่าจะโดย</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>ทางตรงหรือทางอ้อม ที่จะทำให้สามารถบริหารกิจการ ดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการ หรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าว รัฐจะให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นหรือสิทธิ ประโยชน์อื่นใดเพื่ออุดหนุนกิจการสื่อมวลชนของ เอกชน มิได้ การซื้อโฆษณาหรือบริการอื่นจาก สื่อมวลชนโดยรัฐ จะกระทำได้ก็แต่เฉพาะโดยอาศัย อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อ การนั้น</p>		
๓.	<p>มาตรา ๔๙ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชน ซึ่งประกอบกิจการสื่อมวลชน ย่อมมีเสรีภาพในการ เสนอข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็นภายใต้ ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจ ของรัฐหรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่ง วิชาชีพ</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชน ตามวรรคหนึ่ง</p> <p>การกระทำใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข้อมูลข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือจริยธรรมแห่งวิชาชีพ</p> <p>ให้มีกฎหมายว่าด้วยองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งประกอบด้วยบุคคลในวิชาชีพสื่อมวลชนและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งผู้แทน</p>		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	องค์การเอกชนและผู้บริโภค เพื่อปกป้องเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชนตามมาตรา ๔๘ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ พิจารณาคำร้องขอความเป็นธรรมของผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพตามมาตรา ๔๘ และคุ้มครองสวัสดิการของบุคคลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง		
๔.	มาตรา ๕๐ คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มืองค์การของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคมและกิจการสารสนเทศ โดยต้องคำนึงถึงความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น คำนึงถึงบุคคลด้อยโอกาส		

(ร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๕. ด้านสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ลำดับ	สิทธิและเสรีภาพของบุคคล	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	การปฏิรูป
	<p>ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และประโยชน์ สาธารณะอื่น รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนและ ชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะ ทั้งนี้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาของชาติและตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>การดำเนินการตามวรรคสองต้องให้ ความสำคัญกับการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และ การเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายในการประกอบ กิจการดังกล่าว ต้องให้ความสำคัญกับการให้บริการที่ ทั่วถึง ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ สามารถตรวจสอบได้ และให้ประชาชนโดยทั่วไปเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด มากกว่าการมุ่งหารายได้เข้ารัฐหรือเข้าองค์กรดังกล่าว</p> <p>เจ้าของกิจการตามมาตรานี้ต้องเป็นพลเมือง และต้องไม่ดำเนินการในลักษณะที่อาจมีผลตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>		